

แนวทางการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสาน จากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน *

Guidelines for Inheritance The local Wisdom of Bamboo Loom Weaving in Ban Thi District, Lamphun Province

พนัญนิภา แยมชุตี¹, ปทุมวัลย์ เตโช², ณัฐพล จอมขันเงิน³, และ ชีรวัดน์ ธวัชรตันโกคิน⁴

Pannipa Yamchuti¹, Pathumwan Techo²,

Natthapon Chomkhanneon³, and Theerawat Thawanratphokin⁴

สำนักรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ¹

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ²

สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู ภาคเหนือ³

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ⁴

Office of the Vice President Thonburi University Northern Campus¹

Faculty of Business Administration Thonburi University Northern Campus²

Electronics technician branch Kru Village Technology College, Northern Region³

Faculty of Accountancy, Thonburi University Northern Campus⁴

Corresponding Author, Email: aj_aui@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน 2) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อหาประสิทธิภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านการใช้งาน

* ได้รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2566; แก้ไขบทความ: 21 มกราคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 25 มกราคม 2567

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ภูมิปัญญา และประสบการณ์การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องในชุมชนนี้ ในการรักษาและส่งต่อวัฒนธรรม ความรู้ และความเชื่อของชุมชนไปในรุ่นถัด และ 2) ผลการศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อหาประสิทธิภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านการใช้งานพบว่า การศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนได้ผลลัพธ์ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพในการใช้สอย กระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานได้รับการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ 2) ความงาม การพัฒนากระบวนการผลิตได้ช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความงามมากยิ่งขึ้น 3) การใช้งาน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมีความหลากหลายในการใช้งาน 4) การสร้างมูลค่า การพัฒนากระบวนการผลิตทำให้สามารถสร้างมูลค่า 5) การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาหัตถกรรมจักสานช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนในชุมชน และ 6) การเผยแพร่และการขยายตลาดสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานทำให้สามารถขยายตลาดสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา; หัตถกรรมท้องถิ่น; เครื่องจักสานจากไม้ไผ่

Abstract

This research is a study of the methods for inheriting the wisdom of local handicrafts made from bamboo in Ban Thi district, Lamphun province. The objectives are 1) to study the condition of inheriting the wisdom of local handicrafts, bamboo basketry in Ban Thi district, Lamphun province 2) to study and develop Production processes and steps in basketry handicrafts in Ban Thi district, Lamphun province, to find efficiency. Functional aspects, beauty aspects, usability aspects

The research results were as follows: 1) Results of the study of the inheritance of local handicraft wisdom regarding bamboo basketry in Ban Thi

district. Lamphun province found that wisdom and the experience of making bamboo basketry has been continuously passed on in this community. To preserve and pass on the culture, knowledge, and beliefs of the community to the next generation and 2) the results of the study and development of the production process and steps in basketry handicrafts of Ban Thi district, Lamphun province, to find efficiency. In terms of utility, beauty, and usability, it was found that studying and developing the production process and steps in basketry handicrafts of Ban Thi district. Lamphun province received the following results: 1) Efficiency in use the production process and steps in basketry handicrafts have been improved to increase the usability of the product. 2) Beauty. The development of the production process has helped to make the product more beautiful. 3) Usability. The products produced are more Versatile in use. 4) Value creation Developing the production process allows creating value. 5) Promoting local culture. The development of basketry handicrafts helps promote local culture and create a sustainable livelihood in the community, and 6) dissemination and expansion of the product market. The development of woven handicraft products has enabled us to expand the product market efficiently.

Keywords: wisdom; local handicrafts; bamboo basketry

1. บทนำ

ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานในภาคเหนือของประเทศไทย ความเป็นมาที่ยาวนานและสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานในภาคเหนือมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและถูกสืบทอดต่อกันมาโดยชาวบ้านตลอดรุ่น การใช้งานเครื่องจักสานในชีวิตประจำวัน เครื่องจักสานมีบทบาทสำคัญในการผลิตผ้าเสื่อและผ้าปูน ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตรประจำวันของชุมชน โดยมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนและการสร้างรายได้ การสืบทอดมาตรฐานและลวดลาย การสร้างลวดลายและลวดลายพิเศษในเครื่องจักสานเป็นภูมิปัญญาที่ถูกสืบทอดมาตั้งแต่โบราณ มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ศาสนา และประเพณีของชุมชน การใช้วัตถุดิบ

ธรรมชาติในการเครื่องจักสานในภาคเหนือใช้วัตถุดิบธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เพื่อผลิตเส้นใยและสีที่ใช้ในการทำผ้า การสืบทอดศาสตร์และความชำนาญการเครื่องจักสานเป็นศาสตร์และความชำนาญที่ถูกสืบทอดจากคนให้คน อาจได้รับการสอนและฝึกอบรมจากครูในชุมชน หรือจากครอบครัว การเสริมสร้างสังคมและศิลปวัฒนธรรม (กรุง เมืองสุวรรณ, 2565)

เครื่องจักสาน ศิลปะและประสิทธิภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเครื่องจักสานเป็นผลงานศิลปหัตถกรรมที่สะท้อนความชาญฉลาดในการเลือกใช้วัตถุดิบและการประกอบเครื่องจักสานในรูปแบบต่าง ๆ โดยชาวบ้านมีความรู้และความเชี่ยวชาญในคุณสมบัติของวัตถุดิบแต่ละชนิดอย่างดี พวกเขาใช้วัตถุดิบเหล่านี้ในการสร้างเครื่องจักสานด้วยวิธีง่าย ๆ แต่มีประสิทธิภาพในการใช้งาน ภูมิปัญญานี้ถูกสืบทอดและพัฒนาต่อเนื่องตลอดรุ่น ทำให้เครื่องจักสานแต่ละชนิดมีรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยที่สมบูรณ์แบบ นอกจากความสามารถในการสานเครื่องจักสานและคุณค่าในการใช้งานได้ดี ความสวยงามของเครื่องจักสานยังเป็นจุดเด่นอีกด้วย แต่ละชนิดของเครื่องจักสานมีรูปทรงและลวดลายที่มีความงดงามและลงตัว ยากที่จะหาเครื่องมือเครื่องใช้ประเภทอื่นที่สามารถเทียบเท่าได้กับเครื่องจักสาน ตัวอย่างเช่น กล่องข้าวของภาคเหนือ และภาคอีสาน ซึ่งเป็นตัวอย่างของเครื่องจักสานที่ได้รับการออกแบบอย่างแยบยลสองงานนี้มีความทนทานและสามารถใส่ข้าวเหนียวได้ดีที่สุด และรูปทรงของกล่องข้าวแต่ละภาคยังมีความงดงามแตกต่างกันตามความนิยมของแต่ละถิ่น (ชลูด นิ่มเสมอ, 2557)

ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนมีความสำคัญในวัฒนธรรมและสังคมของพื้นที่นี้ ซึ่งสามารถสรุปคุณสมบัติและความสำคัญได้ดังนี้ คุณสมบัติของภูมิปัญญาหัตถกรรม ประกอบด้วย 1) การเลือกใช้วัตถุดิบ 2) กระบวนการผลิตเชิงมืออาชีพ 3) การนำเทคโนโลยีท้องถิ่นมาใช้ 4) การสร้างรายได้ 5) การสนับสนุนศิลปะและหัตถกรรม 6) การอนุรักษ์และป้องกันภูมิปัญญา การจดทะเบียนสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์และการป้องกันการลอกเลียนแบบช่วยรักษาและปรับปรุงคุณค่าของหัตถกรรมท้องถิ่น 7) การสนับสนุนทางเศรษฐกิจท้องถิ่น 8) การสร้างโอกาสใหม่ การสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่นผ่านการสร้างโอกาสใหม่ 9) การร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา 10) การสร้างบรรยากาศสร้างสรรค์การสร้างพื้นที่แสดงสินค้า ดังนั้นการสนับสนุนและการพัฒนาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนสามารถช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว (กองการศึกษา สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านธิ, 2565)

ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นของการเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เป็นวิธีการที่สะท้อนความชำนาญและความขึ้นช่วยในกระบวนการผลิต ทั้งกระบวนการเลือกใช้ วัตถุดิบที่เหมาะสม การนำมาใช้ในการสร้างเครื่องจักสาน การผลิตที่เชี่ยวชาญ และการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต ที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างมากในเชิง พาณิชย์ โดยรวมแล้วภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นนี้เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมและรักษา วัฒนธรรมและศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่นี้ นอกจากนี้ มีโอกาสในการพัฒนาและนำกระบวนการ ผลิตและเทคโนโลยีใหม่เข้ามาเพิ่มคุณค่าให้กับงานหัตถกรรมท้องถิ่นอีกด้วย เพื่อให้มีความยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในระยะยาว เครื่องจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เป็นกลุ่ม ตัวอย่างที่น่าสนใจในการทดลองแนวความคิด เพราะประชาชนในท้องถิ่นยึดอาชีพจักสาน และ รวมกลุ่มเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นจำนวนมากมาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังใช้ วัสดุธรรมชาติที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ เป็นต้น แต่สิ่งที่ขาดอย่างชัดเจน คือการ ออกแบบและกระบวนการผลิต ในแง่มุมของการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนเป็น ประเด็นหลัก โดยการพัฒนากระบวนการผลิตแนวทางใหม่บนพื้นฐานของทักษะ กระบวนการ และ เทคโนโลยี ที่เรียบง่าย แต่เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่และเพิ่มมูลค่าให้แก่งานจักสาน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและ ยั่งยืนภายใต้ กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงมีคำถามวิจัยดังนี้สภาพการ สืบทอด ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนเป็น อย่างไร และศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อหาประสิทธิภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านการใช้งาน เป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ใน อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อหาประสิทธิภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านการใช้งาน ด้านการสร้างมูลค่า ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ด้านการเผยแพร่และการ ขยายตลาดสินค้า

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จำนวน 2 ตำบลตำบลบ้านธิ จำนวน 20 หมู่บ้าน จำนวน 9,599 คน และตำบลตำบลห้วยยาบ จำนวน 16 หมู่บ้าน จำนวน 8,167 คน

1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จำนวน 2 ตำบล 1) ตำบลบ้านธิ จำนวน 20 หมู่บ้าน จำนวน 3 คน และ 2) ตำบลตำบลห้วยยาบ จำนวน 16 หมู่บ้าน จำนวน 3 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีการประกอบกิจการหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในหมู่บ้าน จำนวน 2 หมู่บ้าน

1.3 ขอบเขตด้านลักษณะของเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารของธุรกิจการแพทย์ทางเลือกในประเทศไทย จำนวน 2 หมู่บ้าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive sampling)

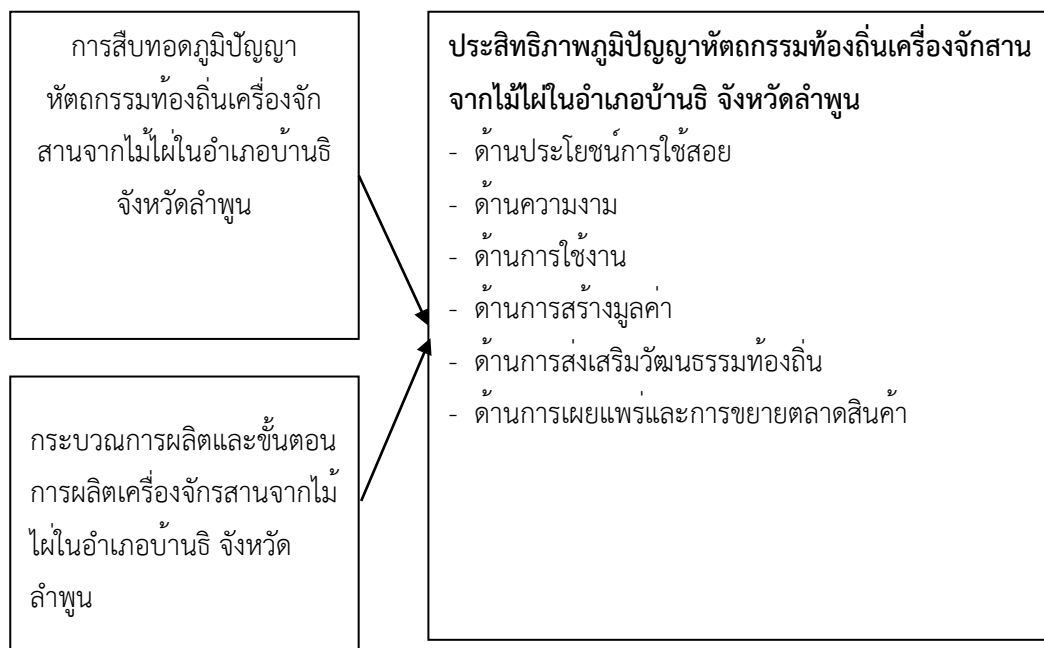
การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) และนำผลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาต่อไป

2. กรอบแนวคิดในงานวิจัย เรื่อง แนวทางการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ การสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจาก และกระบวนการผลิตและขั้นตอนการผลิตเครื่องจักรสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และตัวแปรตามประสิทธิภาพภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ภูมิปัญญาและประสบการณ์การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องในชุมชนนี้ การศึกษาได้ระบุถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นี้คือ ต้นไผ่ โดยการนำไผ่มาใช้เป็นผลิตภัณฑ์จักสาน รวมถึงการตัดเก็บไม้ไผ่วิธีการตัดเก็บไม้ไผ่ของ อำเภอบ้านธิ มีทรัพยากรธรรมชาติประเภทไม้ไผ่จำนวนมาก และการนำมาใช้ในหัตถกรรมเครื่องจักสาน การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ไม่เพียงแต่เป็นศิลปะและช่างฝีมือเฉพาะทาง แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่นี้ โดยการสืบทอดภูมิปัญญานี้มีบทบาทสำคัญในการรักษาและส่งต่อวัฒนธรรม ความรู้ และความเชื่อของชุมชนไปในรุ่นถัดไป

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อหาประสิทธิภาพด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความงาม ด้านการใช้งาน พบว่า

1. ประสิทธิภาพในการใช้สอย กระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานได้รับการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการผลิต โดยการใช้วิธีชุมชนในการใช้ไม้ไผ่เพื่อการทำหัตถกรรมอื่นมาประยุกต์ หรือการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูงด้วยไม้ไผ่พรรณพื้นเมืองที่มีความแข็งแรง เพื่อลดการสูญเสียและเพิ่มผลผลิต

2. ความงาม การพัฒนากระบวนการผลิตได้ช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความงามมากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิธีการทำจักสานที่เน้นความละเอียดและความประณีตที่ใช้ประสบการณ์ของการสืบทอดการทำหัตถกรรมชุมชนอย่างต่อเนื่องในการจักสาน

3. การใช้งาน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมีความหลากหลายในการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งภายในหรือภายนอก และสามารถปรับใช้กับตลาดและความต้องการของลูกค้าได้

4. การสร้างมูลค่า การพัฒนากระบวนการผลิตทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผลต่อการขายและตลาดการตลาดในระยะยาว

5. การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาหัตถกรรมจักสานช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนในชุมชน โดยการนำความรู้และประสบการณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการกระบวนการผลิต

6. การเผยแพร่และตลาดสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานทำให้สามารถทำให้เป็นที่จดจำของลูกค้าด้านความสามารถในการใช้งาน รวมถึงประสิทธิภาพในการใช้งาน ทำให้สามารถขยายตลาดสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิคการตลาดที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

ด้วยการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานเป้าหมายของการศึกษานี้ได้ถูกบรรลุและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และตลาดสินค้าในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้ การศึกษาสภาพการสืบทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับการเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่า ภูมิปัญญาและประสบการณ์การทำเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องในชุมชนนี้ การศึกษาเน้นไปที่การใส่ใจในรายละเอียดและการเตรียมวัสดุเพื่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงและมีมูลค่าสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าลวดลายการสานเป็นลายดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมา นอกจากนี้ยังรู้ว่าปัจจัยด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุด การใส่ใจในรายละเอียดและการเตรียมวัสดุเป็นจุดเด่นของการทำหัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ในชุมชนนี้ โดยทั้งนี้ เป็นสิ่งที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของชุมชนและสนับสนุนให้มีการรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไปในรุ่นถัดไปอย่างเป็นทางการและยั่งยืน สอดคล้องกับ กมลรัตน์ อุตตปัญญา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่ ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานที่วางจำหน่ายในปัจจุบันมีรูปแบบโบราณจึงไม่นิยมนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมองคุณค่าของเครื่องจักสานอยู่ที่ลวดลายการสานที่ปรากฏ หากมีการออกแบบและพัฒนาให้มีแนวโน้มที่จะกลับมาใช้สอย ซึ่งมีความเห็นว่าปัจจัยด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุด อีกทั้งจากการศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ของศูนย์ส่งเสริมหัตถกรรมจักสานด้วยไม้ไผ่ อำเภอบ้านธิจังหวัดลำพูนได้พบว่า ได้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาการทำหัตถกรรมจักสานมาแต่โบราณและถ่ายทอดมาจนปัจจุบัน เน้นไปที่การใส่ใจในรายละเอียดและการเตรียมวัสดุเพื่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ส่งผลให้มีราคามากยิ่งขึ้น ด้านลวดลายเป็นลายดั้งเดิมที่ได้รับการสืบทอดมา

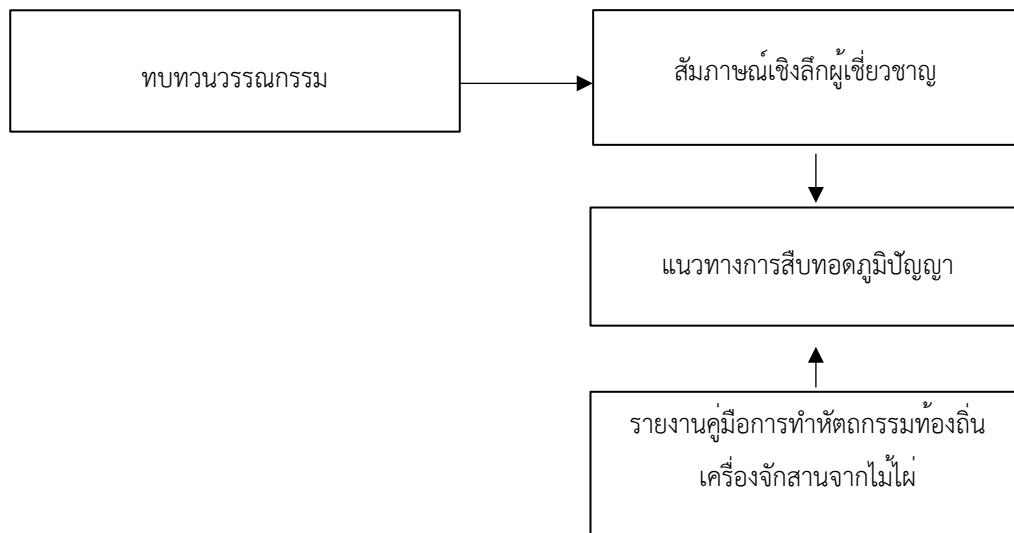
การศึกษาและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานของอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ได้ผลลัพธ์ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพในการใช้สอย กระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสานได้รับการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการผลิตหรือการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูง เพื่อลดการสูญเสียและเพิ่มผลผลิต 2) ความงาม การพัฒนากระบวนการผลิตได้ช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความงามมากยิ่งขึ้น โดยการใช้เทคนิคและวิธีการทำจักสานที่เน้นความละเอียดและความประณีตในการจักสาน 3) การใช้งาน ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมีความหลากหลายในการใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นในการตกแต่งภายในหรือภายนอก และสามารถปรับใช้กับความต้องการของตลาดและความต้องการ

ของลูกค้าได้ 4) การสร้างมูลค่า การพัฒนากระบวนการผลิตทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผลต่อการขายและตลาดการตลาดในระยะยาว 5) การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาหัตถกรรมจักสานช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนในชุมชน โดยการนำความรู้และประสบการณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการกระบวนการผลิต 6) การเผยแพร่และตลาดสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานทำให้สามารถตลาดสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคนิคการตลาดที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ด้วยการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและขั้นตอนในงานหัตถกรรมจักสาน เป้าหมายของการศึกษานี้ได้บรรลุและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และตลาดสินค้าในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับ กมลรัตน์ อัตตปัญญา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์หลักในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์คือ เพื่อนำกลับไปใช้เอง โดยมองคุณค่าของเครื่องจักสานที่ลดทอนความงาม ปัจจัยด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อมากที่สุด ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จำนวน 3 ท่าน สรุปได้ว่ากระเป๋าสะพาย มีความเหมาะสมกับลายจุด ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด กระเป๋าหิ้ว มีความเหมาะสมกับลายใบไม้ ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสมกับลายดอกไม้ ในระดับที่เหมาะสมมากที่สุด และสอดคล้องกับ วิบูลย์ ลีสุวรรณ (2542) โดยแนวทางเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากการที่วัฒนธรรมภายนอกเข้ามาสู่ประเทศไทย โดยมีการนำรูปแบบหรือวัสดุเข้ามาผสมผสาน ประกอบกับการดำรงชีวิตที่ต่างกันชนบธรรมเนียมประเพณีต่างกันทำให้วัฒนธรรมจากภายนอกเข้าใจความหมายหรือการใช้งานผลงานหัตถศิลป์กรรมและหัตถกรรมแตกต่างกัน เช่นนำไปเป็นของประดับ ไซนาไปเป็นโคมไฟ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนความหมายในงานหัตถกรรมตามมา

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยสามารถ อธิบายแนวทางได้ตามรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 2. แนวทางการสืบหาอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์

จากแผนภาพแสดงถึงการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับหัตถกรรมพื้นบ้าน 2) แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องจักสาน 3) การพัฒนาการของเครื่องจักสานไทย 4) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตเครื่องจักสาน และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงการสืบหาอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยเพื่อปรับใช้กับบริบทของ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อการออกแบบคู่มือการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และจัดทำรายงานคู่มือการทำหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่เพื่อใช้เป็นแนวทางการสืบหาอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูนต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1.1 ภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ควรจัดให้มีแบบแผนในการสืบหาอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

1.2 จัดการกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อบูรณาการจัดการเรียนรู้ทางด้านภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่น

1.3 นำผลการวิจัยทางด้านภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ทางด้านผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ อุตตปัญญา. (2562). การศึกษาปัจจัยและภูมิปัญญาหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานด้วยไม้ไผ่เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- กรุง เมืองสุวรรณ. (2565). ภูมิปัญญาท้องถิ่น. สืบค้นจาก <http://nakorns.nfe.go.th/thatako/wangmahakorn/index.php/2021-02-08-14-49-32/2021-02-09-07-09-29>.
- ชลูด นิยมเสมอ. (2557). องค์ประกอบของศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2542). ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านธิ กองการศึกษา. (2565). เทศบาลตำบลบ้านธิ. สืบค้นจาก <http://www.banthi.go.th>